

Nr. 10.
An. X.
1886.

Gherl'a
15/27
Mai.

AMICULU FĂMĂLICO

DIUARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

M A M ' A.

e sgomotu se-aude? Ce strigatu nausită
Pe muncitoriulu pacinie din somnu-i l'a trezită?
Ce zare de lumina prin locuinti strabate
Si clopotulu bisericei de ce 'ntr'o limba bate?

Focu!... focu!... multimea striga si-alerga pe'ntrecute
Pe-unu frate din nevoia se-lu scape cătu mai iute,
Se-i apere casuti'a de-unu dușmanu ne'mpacatu.
Ce nöpte fara veste in ea s'a furisatu.

Pe lâng'-unu solu de flacari se vedu brațe vînjose
Cum se silescu se traga din gura nesatiósa
Avere, ce casuti'a in sine o cuprinde.
Dar' flacar'a totu cresce, mai tare se intinde...

"Ah!... miculu meu din léganu!" — o vóce cu durere
S'aude de odata tiépandu din respotere;
Si tiépete de spaima mai multe-au resunat,
Cându mam'a printre flacari în focu s'a aruncatn.

Pe locu aoperatorii în urma-i navalescu,
Cu totu ce au in mâna ei focul'u rescolescu,
Se opintescu cu apa se-lu stînga, nimicésca.
Pe mama si copilu-i de mórté se-i scutésca...

Dar' inzadarn. Că-ci, éta, casuti'a tóta cade,
Pe la feresti si usia cladindu mari baricade;
Pierduta e iesirea si ori-ce măntuire
Si pentru'unu sociu si tata — a vietii fericire.

* * *

Cându radiele de sóre pe ceriu se aretara
Si-ale casutiei triste ruini le luminara,
Atuncia sociulu-tata — celu omu nenorocitu —
Spre-unu punctu pasiesce bietulu cu ochiul atîntită:
Elu plâng si suspinga, s'agropia incetu
Si vede-a s'a "iubire" cenusia si scheletu.

Constantinu Morariu.

JALEA ROMANIEI.

Am plânsu multu, am plânsu cu jale timpii falnici ce-au
Timpii dragi de infratire ce odata am gustatu; [sburatu
Am jelitu cu-amaru trecutulu, dar' gândindu la viitor
A mea inima sdrobita fù cuprinsa de-unu fioru!

Plângu, si lacremile mele, Dómne! nesférșite suntu,
Si cum óre nu asiu plâng, n'asiu jeli acestu pamentu, —
Când tiranic'a domnie că unu sierpe 'nversiunatu
Te-a cuprinsu trista me'a tiéra si ai tei fi a 'nveninatu!

In daru fii-ti cu sém̄tire te-a intorsu la libertate,
In daru strigatle nóstre au sunatú neconenititu;
Amortite, 'n nesém̄tire, mi de inimi aruncate
Stau privindu cu nepasare l'astu pamentu batjocoritu!

Dómne! cându va bate óra de a tieriei resbunare,
Si-alu meu lutu pâna atunciă putrezii va in morméntu,
Fă ca trist'a mea tierénă, asvârlita in uitare,
Se re'nvie, că se lupte pentru-alu patriei pamentu!...

(1875.)

A. G. Draghicescu.

BABET' A.

Romanu.

(Urmare.)

CAPITOLULU XVIII.

Hanu Gabroveni Nr. 7.

Tomiti'a se scolase cu ochii umflati si rossi de insomnie. Demineti'a nu se intelniá de cátu forte arare-ori cu copilele si cu guvernant'a, astadi inse starui a pleca cátu mai de vreme si cátu mai pe furisiu, cá se nu dee Babet'a cumva cu ochii de elu.

Credeá că i-va crepá obrazulu de rusine, cându 'lu va privi guvernant'a pentru prim'a óra dupa necuviinti'a, ce comisesé in contr'a ei.

Tóta dñu'a erá tarbacitu, domnulu Sasanu i aruncá cátu o privire incrustata, dicându din cându in cându:

„Déca n'asiu sci de siguru, că a statu tóta nóptea acasa, asiu crede, că a fostu la vre-unu crailicu.“

Sémтиá si Tomiti'a, că nu este cum ar' trebuí se fie, 'si dedeá tóte silintiele, cá se mai uite de pecatulu seu, dar' nu poteá.

„Dupa influinti'a, ce are guvernant'a in casa, pote pré lesne se me scóta din slujba — ori chiar' de va fi milósa, apoi celu puçinu nu va ingadui cá se me apropiu de Leniti'a.“

„Of cátu am fostu de nesocotitu. Eu, care asiu fi avutu lipsa de celu mai poternicu sprijinu, pentru că se-mi vedu cu ochii visul meu celu de auru, se me vedu soçilu Lenitiei, eu — unu baiatu fàra tata.... unu copilu din flori....“

„Cându me gândescu de unde mi-a potutu veni atât'a indrasnélá.... ori nu este o pornire din cele mai indrasnetie de a-mi redicá ochii pâna la fric'a stapénului mieu.... si apoi.... fapt'a mea de eri.... n'a fostu óre indrasnézia.... temerara chiar'; cându me gândescu la ast'a 'mi vine o frica, se nu me esaltesu.“

La prândiu, pe care-lu luáu cu totii la siése óre sér'a gâsi unu prilegiu, cá se nu mérga acasa.

Si sér'a ar' fi voitul se se scape de intênlirea guvernantei, dar' dorulu Lenitiei nu-lu lasă.

Se imbarbată si mersè acasa.

Cându deschise usi'a dela scara, i se paru că clopotielulu, care resuná totu-de-a-un'a la acestu prilegiu, vestesce casei intregi nelegiuirea s'a, i se pareá, că chiama pe guvernant'a, cá se-lu intêmpine cu dojenile ei cele mai aspre.

Cu anim'a tremurânda urcă treptele scarei, trecându dinaintea salei de mancare nu avù curagiulu cá se arunce o privire in launtru, de frica se nu védia pe guvernant'a; tocmai cum se sfiese si osênditulu cá se arunce o privire asupr'a maşinei celei infricosiate, care este destinata a-i luá capulu.

Mersè in odai'a s'a si acceptă, cá se fie cá de obiceiu chematu la mésa.

Nu avù se ascepte multu, că-ci ai casei eráu deja asiediatí impregiurulu mesei.

Nici odata n'a sciutu se-si dee séma, cum ajunse in ace'a séra din odai'a s'a in sal'a de mâncare.

Dar' nu uită nici odata că intrându in sala fù intêmpinatu cu o privire incuragiatore, ba chiar' galesia din partea guvernantei.

Acésta privire avù unu efectu straniu asupr'a lui.

I-i luà fric'a dela anima dar' lu umplu cu o sémtire, pentru care nu potemu gasi alta numire de cátu — desgustu, cá se nu dicemui scârba.

Acea privire spuneá apriatu că Babet'a n'a uitatu de cuteszanti'a lui de aséra, că-si aduce aminte de ea, inse nu cu mânia, dupa cum se temuse elu, ci cu placere.

Ea Babet'a, care dupa anii ei, ar' fi potutu se-i fie mama, se gasescă placere in desmierdarile s'ale!

Ea guvernant'a in acarei ingrigire eráu date copilele casei se incuragieze cu asemenee priviri pe unu têneru, care s'a portatu astfelui cătra dêns'a!

Acést'a voiá se dică desfrânulu ascunsu sub masc'a bunei cuviintie, sub velulu seriositatii.

Acést'a voiá se dică unu abisu plinu de sierpi veninosi, acoperit u verdetia ridictore

Tomiti'a se pusè si elu la mésa.

Nu prea erá obiceiu a se intretiné vre-o conversatiune mai intiesata la ace'a mésa, astadi inse toti fură mai tacuti, cá ori si cându, că-ci Tomiti'a si Babet'a, cele dòue persóne, care deschideá de alta-data vorb'a despre un'a alta, astadi eráu preocupati de gândurile loru.

Pe ale lui Tomiti'a le cunoscemu intru cátv'a, Babet'a inse tieseá la unu planu, cum se grabescă desnodarea iutrigiei, pe care o incepusè cu bietulu baiatu, si care dupa idei'a si vointi'a ei, avea se se sférsiescă prin o casatorie cu dênsulu.

Dupa cina Babet'a se sculà dela mésa si difse cătra Tomiti'a:

„Am hotarit u se cetimu astadi unu actu din „Hotii“ de Schiller, vei luá si d.-t'a parte?“

Poteá elu óre se refuse?

Nu!

Primindu invitarea, plecară cu totii impreuna.

Cet'i mai antâiu Leniti'a apoi Sofi'a, asculrandu-se numai ele reciprocu, că-ci Babet'a si Tomiti'a eráu cu atentiunea loru in alta parte.

Cu tóte că nu ascultau séu mai bine dñsu fiindu-că n'ascultau, le trecù vremea fàra de veste.

Erá dñsu se se cetésca unu sênguru actu, dar' copilele ajunseră tocmai la sfârșitulu actului alu cincelea, cându se desmeteci guvernant'a loru.

„Atâtu de multu m'a rapit u minunat'a tragedie alui Schiller, ingâna dêns'a cu privirea acurata, incâtu nu m'am induratu a ve intrerumpe. Ve multiamescu.“

„Fórte frumosu,“ adausè si Tomiti'a.

„Este târdiu, trebuie se ne despartim,“ re-luă Babet'a.

„Nópte buna,“ dise Tomiti'a sculându-se.

„Te voi conduce érasi pâna la scara,” a-dausè guvernant'a.

Estră.

Babet'a dîse la capulu scarei cu unu aeru de mare importanția.

„Trebue se-ti vorbescu, fără martoru!”

„Ordona,” replică Tomiti'a uimitu.

„Am se-ti spui multe, si trebue deci se-mi dâi intîlnire afara din asta casa, mână chiar.”

„Mână chiar!?” facă Tomiti'a zapacită.

„Da!”

„Inse unde?”

„Unde? Astă me intrebi pe mine!”

„Se fia dara in gradin'a sfântu George!”

„Nu se pôte, trebue se fimu numai intre patru ochi!”

„Asia!”

„Da asia, spune, decide-te, că-ci deja am statu pré multu de vorba aici.”

„Se fie dar' la unu hotelu, dîse Tomiti'a, care cedă a sila inconsistentiei acestei femei.

„Fie! la care. Se nu alegi vr'unu hotelu mare, nici pré departe!”

„Hotelu Londonu!”

„Aici vis-a-vis, e pré aprópe.”

„Hotelu Gabroveni?”

„Unde este?”

„In dosulu Lipscanii.”

„Bine, ia-ti desu de deminézia o odaia. La unsprediece óre deminézia se me ascepti in coridorulu hotelului.”

Tomiti'a nu scia, e desceptu ori viséza.

Ar' fi remasu pôte in acésta nedumerire, déca cum ajunsè pe trépt'a de pe urma, călcându reu n'ar' fi cadiutu cătu eră de lungu asia incătu sém̄ti preste totu trupulu, că eră desteptu, si că nu visase prin urmare cele ce audise la despartirea s'a dela guvernanta, côlea susu la capulu scarei.

De prisosu a mai spune lectoriloru, că bietulu têneru tóta nòpteaa a cautatu respunsulu la intrebarea ce si-o repetă necurmatu? — „Ce va fi avându se-mi spuie?”

Câte odata i se faceă, că ar' fi gasit res-punsulu, că ar' fi gâciu adeverulu, dar' plinu de o sfânta indignare se siliá de a alungá departe dela sene acestu gându!

„Nu se pôte se fie atâtu de frívola, dar' ce dîeu, frívola — atâtu de mârsiava, ea, o guvernanta, o fintia bine crescuta, o nemtióica virtuósa.”

„Nu, nu, nu se pôte! Ar' trebuí se-i fie fri-ca, că asiu abusá in arma de circumstari, si că pe pretiulu discretiunei mele, voi cere ajutoriulu ei că se-mi cascigu pe Leniti'a.”

„Si totusi — se pôte. Va fi voindu se me aduca la unu pasiu gresită, că se me silésca apoi se reparu gresiél'a.”

Se decisè a-i refusă intîlnirea.

Dar' apoi se gândi érasi, că s'ar' sém̄ti forte ofensata si că in furi'a ei 'lu va nimici; — că-ci influintă ei pe lângă domn'a Sasanu crescuse pe dî ce mergeă, ba dela unu têmpu incocé se in-

tinsesè si asupr'a domnului Sasanu, care sém̄tiendu-se din ce in ce totu mai obositu de vîrtegiulu afaceriloru, incepuse a inmultî momentele s'ale de repausu, petrecându mai desu in midiuloculu familiei s'ale, unde nemtióic'a convertisè aprópe pe toti la vederile si la gusturile s'ale.

„I voi acordă intîlnirea,” dîse apoi érasi, „dar' voi aveă grigie de mine.”

De si in decursulu noptii 'si schimbă mai de multe ori decisiunea, totusi cându se scolă, î-i fù cea de ântaia grigie, după-ce 'si regulase afacerile curente, de a merge la hanulu Gabroveni pentru a inchiria o odaia.

I se dete odaia cu numerulu siepte.

Strad'a Gabroveni, in care se află hanulu Gabroveni si care, după cum am auditu deja din gur'a Tomitiei este situată in dosulu Lipscaniloru, pe têmpulu acel'a eră o strada destulu de murdara.

Asemenea si hanulu Gabroveni impreuna cu hanulu de lângă elu alu lui Boambeu séu alu Transilvaniei eră unulu dintre hotelurile cele mai orientale — că se nu intrebuitiamu alta expresiune — din tóta capital'a României libere, cu tóte că ajunsesè deja sub domni'a lui Carol I.

Scăr'a principala, care conduceă intr'unu coridou angustu si murdaru, eră si ea angusta si murdara; curtea nematurata, plina de gunoiu asia incătu tóta atmosferă din pregiuru eră infectata de acestu mirosu reputat prin clasele populare de priintiosu plumânilor.

Tomiti'a se preumbă priu coridoru si respiră acelu aieru stricatu, ce'a ce nu contribuiá nici de cumu la liniscirea nervilor sei atacati in gradu deosebitu de framântarea sufletescă in care se află.

Precisul la unsprediece óre, după cum promisese séu mai bine disu după cum decisese, apară Babet'a.

Eră intr'o toaleta, care se deosebia fórte tare de portulu ei celu obicinuitu, si aveă unu velu desu trasu peste obrazu.

Tomiti'a deschisè usi'a odaiei numerulu siepte.

Babet'a intră, Tomiti'a după ea.

„Nu scoti cheia?” intrebă dêns'a luându-si velulu de pe obrazu, „ori este iveru pe din launtru.” Tomiti'a tresarfă.

„Este iveru,” responsă elu cu vócea inne-cata, după-ce cautasă la usia.

„Trage-lu dara, că se nu fimu surprinsi cum-va.”

Pe Tomiti'a 'lu trecură sudorile esecutându acésta cerere a guvernantei, care intr'ace'a lape-dându-si mantila se pusè pe divanu și-si scôse manusfile.

Acesta preparatiuni, care denotau decisiunea Babetei de a petrece unu têmpu mai indelungat aici, adauseră la temerile lui Tomiti'a.

Temeri? da! inse totu-odata-si acceptare!

Că-ci si elu eră omu, unu barbatu têneru, care ori cătu de tare ar' fi fostu moral'a lui, nu poteă se védia fără unu sém̄tiu de sensualitate preparativele atâtu de promitietore ale unei fintie femeiesci, care de să eră destulu de inaintata

in vîrsta, totusi nu eră lipsita de acelu farmecu, care nu se pôte esplică, care nu-si are resonu de cătu chiar' in tineretiele si neesperinti'a femeatului.

„Siedi aici lângă mine,“ dîse Babet'a cu vîce iubitoré de emotiune, asia incâtu nu se sêm-tiâ pré tare gânganirea ei.

Tomiti'a ascultă de provocare, si mersè de se puse tremurându lângă ea.

„Te vei fi miratu,“ incepù guvernant'a cu unu zîmbetu incuragiatoriu, pentru ce am dorită aceasta intrevorbire.

Tomiti'a nu respunsè nemicu.

„Am voitu se-mi versu odata dupa placulu meu jalea si mânirea, ce-mi mâncă vieti'a, de cându me afu aici in Bucuresci.“

„Credu si eu că-ti va fi doru de patri'a d-tale!“ dîse Tomiti'a incântatu in acestu momentu, că pôte se aduca vorb'a despre unu lucru, care pareá a-i departă dela complicatiunea redutata si totu-oata dorita.

„Da, mi-e doru de loculu unde m'amu nascutu, dar' mai tare doru 'mi este se scapu de sub jugulu sub care gemu,“ facù Babet'a suspinându si sfasîndu-si la aceste cuvinte, că de dorere complita tali'a rochii dela gât in josu, ast'feliu incâtu i-se desvali puçinu pieptulu, care se zariá ascunsu sub cretiele unei camesi fine, stravediatore si profumate.

Tomiti'a vediu si avu érasi unu fioru de placere.

„Ah, déca ti-asiu poté fi de vre-unu folosu,“ oftă elu.

„Trebue se-mi cunosci vieti'a, pentru că se me compatisesci dupa cuviintia. Nu voiescu se-ti spunu ce am fostu că fetitia, cum mi-am petrecutu copilaria mea, dar' voiescu se-ti vorbescu de nefericirea mea de adi! 'Ti mai aduci aminte de Stefanu nepotulu domniei Sasanu?“

„Da,“ dîse Tomiti'a, care necontentu trebuiá se se uite la sénulu desvelitul alu betranei curtisane.

„Acestu Stefanu este unu nelegiuțu!“

„Cum asia?“

„Mi promisese că me va luá de socie.“

„Se pôte?!“

„Da, se pôte, ba inca si mai multu se pôte. Eu l'am crediutu, si elu abusandu de increderea mea m'a nefericitu.“

Acesta marturisire fù facuta cu obrazi aprinsu si cu ochii plecati, asia incâtu Tomiti'a cu tota nepreceperea sa in asemenea lucruri, intilesè despre ce poteá fi vorb'a, si érasi fi svêcní săngele la capu.

In acestu momentu unu inelasiu, cu care se jucasă Babet'a i pică josu.

„Ah, inelulu meu!“ strigă ea.

Tomiti'a 'lu caută cu ochii.

„Éta-lu aici!“ dîse guvernant'a aretându cu vîrfulu gheteloru asupr'a unui punctu de sub petitorulu ei.

Tomiti'a se aplecă.

„Aici, aici!“ repetă Babet'a si redică petitorulu ast'feliu incâtu ténerulu ametită deja de mai nainte se incercă a sorbi cu ochii ce'a ce nu eră cu totul ascunsu.“

Acum Babet'a 'lu atinse cu vîrfulu petitorului.

Convulsionea de care deplorabilulu téneru fù apucat la acesta atingere fù atâtu de mare incâtu lesfnă si se lungi că si mortu pe podeiu.

Babet'a spariata, sarf in susu, se aplecă spre elu, si spre ai usioră peptulu fi-i sfasiă legatur'a dela gât si camasi'a.

Cându 'si retrase mân'a, unu lucru scăpiciosu aternă de o baiera pe care o apucase si o smulsese dela peptulu lui Tomiti'a.

„Cruciulită mea!“ strigă nemtiotică, „nefericita de mine,“ mai adausă ea, si cadiu de totu sdrobita pe divanu.

„Este fiulu meu,“ si dîse ea, ingropându-si obrazulu in amândoue mânile.

CAPITOLULU XIX.

Creditulu celu nou.

Tare se prefacuse zarafi domnului Aristide Nusm'a. Nici nu se mai numia zarafia, ci casa de banca si de schimbu.

Din praviliór'a cea mica se mutase in un'a mare in care avea doué piese la dispositiune, un'a pentru publicul celu de rîndu, alt'a pentru clientii, cari aveau se reguleze afaceri mai mari si care veniau deci in cabinetulu particularul alu siefului.

Acesta fi-i asediá pe unu divanu se punea lângă ei 'si vîră nasulu in façia loru si asia le explică cele mai minunate si cele mai ingeniose planuri finanziare, speculatiuni de bursa, combinațiuni de loteria.

Firm'a Nusm'a si fiu avea o clientela forte mare, că-ci nu numai că trecea de cea mai solida si cea mai bogata casa de banca, dar' platea cele mai mari interese pentru depunerii, apoi intocmisse o multime de societati de loteria, la care se imbulziá lumea, finducă un'a din aceste societati nimerise cu vre-o diece luni inainte unu cascigu principalu si de atunci banc'a Nusm'a si fiu se numia „locu cu norocu.“

Suferia de ametieli, bietulu domnul Aristide. Dar' cumu se nu fi suferit. Gândurile i se invîreteau in capu că o róta stricata de móra.

Aici avea se confereze cu unu clientu, călea avea se respundea la unu mysteriu, dincolo trebuiá se dee ordine gramaticilor sei, apoi in graba trebuiá se cetesca depesi, se responda la ele, se dicteze cuprinsulu epistolelor mai inseminate, mai cu séma trebuiá inse se iee dispositiuni, că se nu lipsescă in cass'a de bani fondurile necesare pentru prompt'a intempiare a nenumeratelor plati dñnice.

Si apoi nu eră numai lucru multu ci eră si lucru greu pe care trebuiá se-lu ispravescă domnul Aristide, deci nu ne potem mira déca sér'a, dupa-ce inchideá birourile s'ale, eră obositu. Totu-

odata eră inse si tacutu, reu dispusu, cu fruntea incretita, cu ochii incruntati.

Cu tōte acestea lumea 'lu invidia de bogati'a s'a, de insemnatarea firmei s'ale, cā-ci numele Nusm'a si fiu eră cunoscutu aprópe pe la tōte bursele europene.

Asia dara nu se impliniseră temerile, care-lu munciseră cându cu mórtea tatalui seu? va intrebă lectorulu celu atentivu.

Nu, pâna acumu celu puçinu nu. Pareá cā bogati'a cassei se sporise atunci; nimeni din Stefanesci nu s'ar' fi indoit de soliditatea acestei averi.

Contabilulu vediēndu-se congediatu in maniera atâtú de brusca, se retrase si se puse érasi la contoarulu seu.

„Nu i-a tramsu de asta-data banii lunari,“ bombaní in sine, „cā se nu pôta neci Ionu aici se-si reclame depositulu.“ Departe am ajunsu, déca unu regazu de dôue trei dîle ne pare cā si o scăpare din necasu. Pe ce va fi contându siefulu.“

„S'a ispravitu cu mestesiugulu meu, 'si dîse domnulu Aristide, dupa-ce esisè contabilulu, sterghindu-si fruntea de sudori, „a mersu pâna aici din bute in bute, acumu inse nu mai merge.“

Unu baiatu i aduse scrisorile dela posta.

BARBATULU VEDUVU SI FÍC'A ORFANA DE MAMA.

Déca am dîsu nimeni, am gresitu, uitandu de primulu contabilu alu casei, domnulu Baltasaru unu neamtiu pricopisitu, care patrunsesè secretulu, cu tōte cā domnulu Aristide 'si reservase portarea cărtiei principale.

„Domnule!“ dîse Baltasaru, care intrase in cabinetulu siefului seu, „fondurile ce le-am strinsu pentru plat'a depositului Ionu Radulescu au fostu intrebuintata la alte plati, trebuie se ne ingrigimu de ramplasarea loru.“

„Sciul!“ replică domnulu Aristide pe scurtu.“

„Asceptu ordinile d.-vôstre.“

„Le vei primi.“

Domnulu Aristide percursè plicurile cu privirile si voiá se le dee pe tōte inapoi, cā baiatulu se le duca la contabilu, cându i-se oprirà de-odata ochii pe celu din urma plicu.

Dela Zimmermann et Thomas! esclamà elu.

„Dá!“ afirmă baiatulu.

„Cine te intreba pe tine,“ se restî domnulu Aristide cătra elu, „iesi afara!“

Baietulu esî.

Domnulu Aristide luă pliculu si se sculă.

„Ultim'a sperantia,“ dîse elu. Mi-e frica se nu mi-se zadarnicésca. Déca nici acesta cassa numi acórda creditulu, atunci trebuie se incetezu cu

platile, că-ci pe Ionu Radulescu de buna séma
"lu va fi atitiatu Radu Avramu că se-mi céra ba-
nii. Acelu mojicu a sémftu de multu cum stáu!"

"In fine ori asia, ori asia, trebue se sciu!"
dise elu acum rupéndu pliculu.

"Domniloru Nusm'a si fíiu!"

Stefanesci.

— Spre responsu la epistóla d.-vóstre ce ni-
ati făcutu onore de a ne adresá la 15 ale curen-
tei luni suntemu cu placere gat'a a ve acordá
creditulu cerutu de 50,000 fl. v. a. adeca cinci-
dieci mfi fiorini valuta austriaca, de care veti po-
té dispune cu tratele d.-vóstre trei luni a dato.

Acoperirea, se intielege, va trebuí se-o fa-
ceti totu-de-a-un'a cu trei dile inaintea espirarei
cambiilor d.-vóstre.

Suntemu etc.

Zimmermann et Thomas.

Est'a erá cuprinsulu epistólei.

"Victoria," dise domnulu Nusm'a, dupa-ce
devorase cu ochii aceste rânduri măntuitóre.

Apoi mersé la mésa si pusè in mișcare unu
clopotielu.

Contabilulu domnulu Baltasaru aparù.

"M'ati chiematu?" intrebà elu posomoritu.

"Da!"

"Ordonati!"

"Se faci trei trate de căte diece mfi fiorini
un'a, trei luni odata asupr'a Zimmermann et Tho-
mas Vien'a."

"Ah," facù Baltasaru uiimitu.

"Da, ni s'a acordatua creditulu cerutu? Ace-
ste trate se le scontezi la banc'a nationala, cu ba-
nii primiti se scoti o parte din losurile zalogite."

"Chiar' astadí?" observà Baltasaru.

"Chiar' astadi, de nu va fi déjà pré tardiu,"
dispusè domnulu Aristide.

"Se va face!" — cu aceste cuvinte se retrase
Baltasaru.

"Energia are, si tréb'a si-o pricepe," bom-
baní érasi contabilulu cându scriá tratele.

"Trei luni regazu, asta insemnédia scapare
deplina," si dise domnulu Aristide. Pâna atunci
burs'a va trebui se intre érasi in reprisa, actiunele
maritime se voru urcă si voiú realizá chiar' nu-
mai din acestea unu beneficiu de celu puçinu cinci-
dieci de mfi de fiorini."

Domnulu Aristide nu potu se urmeze cu pla-
nurile si cu combinatiunile s'ale, că-ci unu baiatu
intră si dîse:

"Domnule, tieranulu Radu Avramu dela Ul-
meni voiesce se ve vorbésca in persóna."

"Dî-i se intre!"

Nenea Radu venf cu facia rosie, gâfaindu,
spariatu.

"Unu telegrafu!"

Atâtua potu spune, mai multu nu, s'ar' fi
innecatu déca ar' mai fi adaugatu unu sênguru
cuventu.

"O depesia, ce felu de depesia, dela cine?"
intrebà domnulu Aristide, care presémtia cevasi,

care inse acumu dupa primirea nouui creditu, nu
mai redutá pe Radu, cum 'lu redutáse mai nainte.

Sateanulu 'si mai venisè puçinu in ifire si
response: "dela Jonic'a!"

"Dela Jonic'a?" repetà banchierulu.

"Dá!"

"Si ce vré?"

"Cere bani, fiindu-că nu i-ai tramisu pe lun'a
acést'a."

"Nu i-amu tramisu? va fi uitatu contabilulu!"

"Mi dfce in telegrafu se ducu o suta de fio-
rioni la banc'a comerciala, că se-i orénduésca cu
telegrafulu de plata la Vien'a."

"Ei bine, si ce me privesce astea tóte pe
mine?"

"Ce te privesce? d'apoi nu erá si nu esti
detorii se-i tramiti d.-t'a acesti bani. Dici că ai
uitatu! Ei bine amu venit u se-ti aducu aminte."

"Mai inainte de tóte, nene Radule, nu uitá
cu cine vorbesci. Eu nu suntu unulu din mun-
citorii séu slugile d.-t'ale. Vedu că n'ai o suta de
fiorini!"

"Ba am!"

"Déca ai, apoi cu atâtu mai reu te porti
façia cu mine."

"Asia, cându 'ti cere cinev'a banii ce-i de-
toriti, atunci acel'a se pórta reu."

"Nu-ti detorescu cu nici o para!" se resti
domnulu Aristide cătra nenea Radu, "dar' la cele
din urma trebue se scapu de d.-t'a"

Domnulu Aristide dîsfundu acést'a puse éra-
si clopotielulu in miscare.

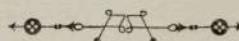
"Érasi aparù domnulu Baltasaru.

"Se numerati lui nenea Radu Avramu o suta
de fiorini pe contulu domnului Ionu Radulescu,"
dise domnulu Aristide cătra contabilulu seu, apoi
adresându-se catra nenea Radu, adausé "du-te cu
domnialui, vei capetá banii."

"Fórté la témputu i-a venit u creditulu celu
nou," morăi Baltasaru, "că-ci dieu nu sciu fără
acelu creditu i-ar' fi datu mân'a se vorbésca ast'-
felui cu acestu cinstiui tieranu."

(Va urmá.)

TEOCHARU ALEXI.

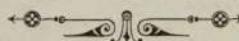

FORTUN'A IN PADURE.

Vîjaie padurea	Se iáu se se 'ntréca
Unu selbatecu cântu,	Care va poté
Pe de-asupr'a norii	Padurea a rupe,
Suntu goniti de vîntu.	Valulu a-lu taiá. —
Pîraie tulpine,	In acésta lupta
Ramuri scotu suspinu,	'Mi place se mergu,
Si vîntulu si norii	Si cu veselie
O serbare tienu.	In pieptu-mi alergu.

Că-ci intr'alu meu sufletu
Eu portu unu tesauru,
Sórele junetiei,
Sórele de auru!

Carmen Sylva.

GANDURI ZADARNICE.

Novela poporala.

(Urmare.)

— Eu nu mai lucru! că totu de mine spune, disse érasi Mariuti'a incretindu-si sprincenele.

— Nici eu nu me mai joacă dícea Joanu zimbundu la inceputu, apoi facându-se dupa ace'a superatu.

Atunci Mihaiu se faceá si elu suparatu, se duceá lângă Mariuti'a si-i díceá că se nu se uite la vorbele lui Joanu, că elu asia-i facutu, i-i place se glumescă, si apoi povestea fara gluma nu-i vrednica o cépa degerata.

Mariuti'a ascultá, si se multiemiá cu atât'a că-ci de, scia si ea că Joanu e omu cu anim'a buna, că-i placu glumele, si că-i place lui asia, s'o nacasiasca pre ea. Si apoi chiar' de n'ar' fi sciutu acestea i-le spuneá si Mihaiu, si lui Mihaiu i-i credeá Mariuti'a.

Dar' pâna ce-a tienutu povestea a tienutu si lucrulu, că-ci Joanu 'si scia potriví lungimea povestei cu lucrulu si apoi vorb'a ce'a „multe mâni multe facu," asia si aici multi au gatatu in-dată lucrulu. Badea Costanu le-a multiamitu, i-a fimbiatu cu câte unu paharu de vinu din vi'a ace'a in care Mariuti'a se faliá că si ea a lucratu. Apoi luandu-si nôpte buna fetiorasii au pornit uvoiosi de petrecerea placuta ce au avutu-o.

Mariuti'a i-a petrecutu pâna la usi'a tindei si aici Mihaiu a prins'o de mâna si i-a strinsu-o cu dragu. Apoi o-a intrebatu, că óre cându s'oru mai intîlni la o petrecere asia frumósa? Mariuti'a i-a respunsu că atunci cându n'o mai fi Joanu acasa, de-órece elu totu despre ea spune povesti. Atunci Joanu sare inaintea ei si spune că se-lu ierte acum'a că elu fagaduesce că pâua-i lumea n'a mai spune povestea: „Fetei sburdalnice.“ La acést'a fagaduuntia alui Joanu rîdu cu totii, ér' Joanu impinge usioru pe Tom'a facându-i cu ochiulu.

Apoi se departu, dupa ce Mihaiu i spune Mariutiei la urechia, că are se-i spuna cev'a, dar' nu acum'a că-i lunga povestea si-i frigu afara.

Noptile de érna 'su lungi. Mariuti'a nu poateá dormi nisi jumetate din ele, ér' Mihaiu si Tom'a 'si aprindu pipele acasa la ei si facu focu că se nu le fie frigu la cei ce dormu.

— Ce faci Mihaiu? — intrebă bun'a lui Mihaiu de nepotu-s'o.

— Facu focu că se poti dormi buna! — respondeá fetiorulu.

Fă dragulu bunei, dar' pâna acum'a de ce nu mai faceái?

La acésta intrebare Mihaiu nu poateá responde, ci se uitá la feresti si-i spuneá bunicei s'ale că o si inghiaçiatu ferestile.

Bun'a Marina se intorceá pre alta parte, ofta odata si nu mai dicea nemic'a. — — — — —

— Ce faci Tomo? Tu intréba tata-s'o pre Tom'a, care cautá lemnutiele de aprinsu pre la blidariu.

— Me scolu se facu focu tata! responde Tom'a cu glasu innecatul.

— Bine, bine, dragulu tatei, fă, fă. — —

— De ce nu poti dormi drag'a mamei? dícea lelea Susana catra Mariuti'a ce se svircoliá in patu si nu-si poateá inchide ochii.

— Mi cám frigu mama! responde Mariuti'a cu sfiala.

— Frigu aicia? ci că eu nu potu dormi de caldu.

— Adeca vreám se dicu că mi-e prea caldu mama, se coregeá Mariuti'a, vediendn ea câtu de reu a vorbitu mai inainte.

— Bine, bine, drag'a mamei! dícea lelea Susana apoi taceá că se nu trezescă pre Ghiti'a.

Dormiá inse bine Joanu. Elu a datu la vite, a mai aruncat uodata ochii prin curte, apoi a intrat in grădu, si erá dusu pre ce'a lume. Numai câte odata se treziá si parea că sémtesce o dorere la siele. A fostu cadiutu cám reu pre daniusiu!...

III.

La pôrt'a lui Costanu Vasilie curge unu pêrèu. Cându plói'a-i mare pêrèlu se umfla si sapa adâncu in pamentu, de ace'a e asia de afundu incătu pre câte unu locu ai poté bagá in elu case intregi.

Preste pêrèu dela Costanu Vasilie e cas'a Marinei celei betrâne si a nepotu-s'o Mihaiu.

Pre tatalu lui Mihaiu l'a chiamatu Marianu de ace'a ómenii din satu i-i si dicu: Mihaiulu lui Marianu. Dar' a morit de multu si tata-s'o si mama-s'a si n'a remasu decătu cu buna-s'a cu Marin'a, o femeia inalta si uscata că de 80 de ani, carei'a toti ómenii din Padureni afara de doi trei betrâni i-i díceau: „Bun'a Marina.“ Si mare norocu aveá Mihaiu cu buna-s'a. Ast'a o scia satulu intregu, dar' n'o sémtesce nime asia cum o sémtesce Mihaiu.

Mihaiu erá de 21 de ani unu fetiorasiu trufasiu, asia cum 'su fetiorii de romani la vrëst'a lui. Si totusi elu nici sub mesura n'a statu, nici nu l'au visitatu doftorii, déca cumv'a e bunu de catania seu ba.

Déca erá bunu, ast'a o scia lumea 'ntréga cu doftori cu totu dar' elu aveá o buna de 80 de ani, pre ast'a trebuiá se o tiêna pâna erá in viétia si asia nici vorba nu erá de catania. Elu si-a aretatu lacramatiile si tote tisturile si toti domnii dela catania au fostu multiamiti.

Apoi dreptu vorbindu o si ingrijiá elu pre bun'a Marina, asia câtu cu tota seraci'a loru, bu nicei nu-i lipsia nici-odata nemicu.

Bun'a Marina, desf erá de 80 de ani trecuta, lucră ne-interruptu. Mai torceá, mai maturá prin

casa, caută gainile déca au ou si le asiediá pre cuibaru. Cu unu cuvântu bun'a Marina lucră tóte lucrurile muieresci si de ace'a uici slujnica nu-si tieneá la casa.

De cîte ori nu-i dîcea Mihaiu: Buna draga! se capetamu o copila, se-i plati mu ceva că se aibi si domni'a t'a cu cine 'ti petrece de urîtu cându io 'su dusu de-acasa.... Dar' bun'a Marina nu voiá cu nici unu pretiu. Ea-i respundeá lui Mihaiu: Lasa dragulu bunei că am eu cu cine po-vesti cându nu esti tu acasa. Seiu eu tóte roga-tiunile cîte trebue se le scie unu crestinu, si cându nu esti aici, incepui cu „Tatalu nostru“ si sfîrsiescu cu „siepte taine“, si me sîmtiu tare multiamita si indestulita. Ce-mi trebue se vorbescu eu cu ómeni? cându eu potu vorbi prin rogatiuni cu bunulu Domnedieu.

Asia dîcea bun'a Marina si Mihaiu î-i faceá pre voia, cîci sciá elu că ce dîce odata bun'a lui e dîsu.

De vre-o cîteva dîle inse bun'a Marina pareá ingrigita. Mai alesu din năoptea in care Mihaiu nu poteá dormi. A vediutu bun'a că are ce are Mihaiu si de ace'a nu-lu cuprinde somnulu. Si fiindu-că nu poteá dormi Mihaiu, nu poteá dormi nici bun'a Marina. Cădă adeca Marin'a cea betrâna că nepotuso in séra aceea a fostu la Costanu Vasilie, si că acolo este o copila că o flóre si de ace'a n'a potutu dormi.

Si nu-i placeá la bun'a Marina că Mihaiu alu ei nu poteá dormi pentru Mariută lui Costanu. Ea ar' fi vrutu se nu poteá dormi pentru alt'a si ace'a alt'a eră Linuti'a cea orfana, care-i aduceá cându si cându cîte-unu olu de apa, cându adeca bun'a nu mai poteá merge, cîci o doreau petioarele si spatele — ce'a ce ea nu spuneá la nime numai la Linuti'a.

Si eră o copila ruptă din sôre Linuti'a. Avea unu pérù galbenu de seménă cu radiele de sôre, si nesce ochi albastri că seninulu ceriului. Pre faç'a ei inse raru treceá cîte unu surisu. Nefericita dela léganu, se parea că nefericita vă fi pâna la mormentu. Dar' asia cum stă ea adeseori jalanica si pre gânduri pareá mai frumósa decât ori ce fata de sub sôre.

In vrîsta de 5 ani a pierdutu pre tatalu seu si in vrîsta de 8 ani pre mama-s'a. Pana a traitu tatalu seu a avutu din ce trai, dar' dupa mărturia parintelui seu si ce-a avutu s'a dusu, cîci mama-s'a eră bolnavitiósa, si-apoi eră numai singura in lume cu copil'a ei.

Cene ar' fi potutu agonisi pentru ele cându ele n'aveau pre nime. Traiu singure amendoua. Mam'a Linutiei nu cercetă pre nime afara de bun'a Marina, care o iubia si pre dens'a si pre Linuti'a din totu sufletulu. Altele déca ar' fi fostu in loculu loru, ar' fi cerutu din vreme in vreme, dela cei mai avuti, cîte o legatura de pae éra'a, seau alte celea cu ce s'ar' fi potutu ajutá. Ele inse nu eră din rendulu acelor'a cari ceru. Eră din neamu de ómeni cari traiescu din munc'a

loru, si déca nu potu trai din aceea mai bine moru de fóme si frigu decât se céra.

Si bene le cunosceá bun'a Marina, că-ci asia eră si firea ei că si a loru, si-apoi omulu dedat cu necasulu si patîtu, scie suferintiele necasitfloru.

De ace'a bun'a Marina, cându o vedeá pre Linuti'a, si pâna traiá mam'a-s'a — fie ierfata — si dupa mărturia ei, o chiemă in casa, o sarută pre obrazii ei albi că trandafirii, si-puneá olulu in mâna se-i aduca puçina apa. Apoi dupa-ce i aducea apa o poteá cinsti cu cîte ceva caci atunci primă si Linuti'a, dar' altmentrelea nu.

Déca a moritu mam'a Linutiei, si a audîtu bun'a Marina, a aprinsu o lumina de cera a lipitudo de stavl'a patului, a inchisu usi'a cu zărulu si pâna ce a arsu luminuti'a, — in genunchi cu glasu inaltu a rostitu rogatiuni pentru sufletulu reposatei. — Scia bun'a Marina că vecin'a s'a nu avea pre nime, nici se-i faca sarindare, nici se dee pomana pentru sufletulu ei. — Cându luminuti'a a fostu arsu tóta, ea s'a scolatu in petioare. A privit u pre ferestruic'a cea mica spre ceriulu seninu si cu ochii umedi de lacremi a strigatu cu glasu jalnicu: „Drag'a mea vecina! Tu ai fostu cea mai buna femeia din lume. N'ai facutu reu la nime. Ti-ai cinsti si omenit barbatulu pâna ce traia. Ti-ai crescutu copil'a in fric'a lui Ddieu... Tu nu poti, o, nu poti fi decât acolo unde me uitu eu acum'a. Si ochii betranei priviu spre ceriu prin mică ferestruica, si dôua lacremi ar-dietre curgeau pre faç'a ei sbîrcita.

Apoi s'a imbracatu in hainele celea de serbatore, si-a pusu siurtiulu celu negru din-ainte, si-a scersu lacremile si a mersu se véda pre mărt'a.

Intinsa pre lavitia, galbenă si fara suflare jaceá mam'a Linutiei. La capulu ei ardea o lumina de cera. Bun'a Marina, a mai aprinsu un'a. Lângă lumin'a care ardea fnca inainte de a veni bun'a Marina stă in petioare cu ochi umflati de plânsu Linuti'a.

Ea eră galbenă că si mama-s'a, dar' eră atât'a dulcetia in faç'a ei cea trista incâtul celu ce-o priviu se plângă. Manuti'a ei galbenă si mica eră pusa pre fruntea mama-s'a, asiă cum o punea ea cându mama-s'a eră bolnava. Ochii ei eră redicati spre ceriuri că si cându acolo ar' ve-dea ea pre mama-s'a er' nu intre patru scânduri tîntuite cu cuie.

Bun'a Marina dupa ce si-a aprinsu ea lumin'a, s'a dusu la Linuti'a, a privit o cu indoiosiare, a strîns'o cu dragu la sînulu seu betrânu si a inceputu a plângé cu atât'a dorere in câtu de stânca se fi fostu anim'a ce nu s'ar' fi mișcatu la aceasta vedere.

Ea adiá cu betrânele ei mâni fruntea si pérulu celu móle că matas'a a orfanei, si cându î-i venia in minte ce-a pierdutu, prindeá obrazulu Linutiei intre amendoua mânilo, se uită tienta in ochii ei si apoi cu buzele ei sbîrcite de ani o sarută cu atât'a focu, înălțu săngele esiă in faç'a copilei si obrazii ei se rosiău sub sarutarile ei.

— Domnedieu nu lasa pre nime singuru, dîcea betrâna. Déca Linuti'a nu are pre nime în lumea astă afara de Domnedieu, atunci se scie că me are și pre mine. Apoi bun'a Marina și-a inchis ochii, printre genele ei au cursu doi stropi de lacremi și unu gându fi-i trecu prin minte...

N'a spusu ea la nime gândulu seu pâna acum'a, si odata gândeai că nici nu va fi de lipsa se-lu spue cându-va; inse precum vedeai că stâu acum trebile se temea că vă fi silita se-si descoperă tain'a.

Dupa ce au ingropatu pre mam'a Linutiei, dupa-ce celu din urma cuventu s'a dîsu de preotu. Bun'a Marina a luat de mâna pre Linuti'a. A pornit cu ea catra casa si a acceptat pre pop'a la poména.

Pop'a a venit. A facut rogatiunile indatiate si cantorulu a cantat cu glasu jalinic „Cu sufletele dreptilor.“ Bun'a ascultă cantarea si plângere cu amaru. Linuti'a inse nu mai poteai nici plângere. Apoi preotulu a benecuventat mancarea si beutur'a, dar' de mancatu n'a mancatu de feliu. Si cum ar' fi si potutu mancă? cându vedeai pre Linuti'a galbena si cu ochii inrositi de plânsu si cându sciă că acesta copila n'are pre nime în lume decât pre Domnedieu. Pop'a era omu milosu si ochii lui se umpleau de lacremi cându vedeai de-acesteia, er' in gâtu sămti unu nodu ce 'lu opriai de a mancă, si o dorere la anima.

Hei! si-apoi si ómenii sciui astă, că-ci vedeau ei că chiar' si cându spuneai parintele „ieratiunile“ inca nu-si poteai opri lacremile, ci 'si scoteai nafram'a din busunariu 'si stergeai linu ochii apoi fruntea si numai dupa ace'a spuneai mai departe.

Cu deschilinire inse a plânsu pop'a cându a luat iertatiuni dela Linuti'a. Cându a dîsu adeca: „Remasu bunu dulcea mea copila! eu me ducu acolo unde-i fericire, er' tu numai singura in midoculu lumei! Bucurósa asiu mai fi traitu in lume pentru tine, dar' mórtea nu intréba de noi déca am vrea se mai trainu ori ba! — Remasu bunu si ieră pre mam'a t'a care pote traindu in lume ti-a gresit vreodata, ieră-o că-ci te-a iubitu forte multu. Cu deosebire ieră-me Linutia pentru că me ducu si te lasu!....“

Pâna aici numai a dîsu parintele, apoi a tăcutu si a plânsu... si nu era nime care se nu fi plânsu.

A dôu'a dî cas'a in care locuiá odata Linuti'a cu dulcea ei mama era incuiata. Ferestile erau astupate si in giurulu ei totulu era pustei si de-ace'a incetulu cu incetulu ómenii s'au indatinat a o numi: cas'a cea pustei. Bab'a Marina priviá din cas'a ei, că-ci era numai de vre-o cătiva pasi de departe de cas'a Linutiei; priviá dîcu din cas'a ei si plângere, plângere mereu, asia-i venia de cu jale cându vedeai pustei loculu unde ea mergeai de-atâtea ori că se mângea pre mam'a Linutiei.

„Hei, dar' cine scie déca nu e mai bene asia decât altmentrelea“ — gândia apoi er' bun'a

Marina. Slaba si nepotintiosa a fostu si vecin'a si pote că vieti'a fi-i era numai o greutate déca mai traia. Dómne bine ar' fi se me ducu si eu acolo unde s'a dusu ea. Se me acopere si pre mine cu pamantu si se scapu de necasurile lumei si de dorerile ei.

Asiá gandiá bun'a Marina, dar' cându 'si aduceai aminte de Linuti'a, cându gândia că ce se va face ea cându nu o va mai avea nici pre dens'a mangaitore in lume, atunci gandiá că totu nu-ar' fi chiar' asiá de bine se móra, ci se mai traiésca pâna o va vedé asediata in casuti'a ei cea parasita, cu unu omu de omenia care se o cinstesca si oerotescă in necasurile lumei.

Cum am fostu dîsu a dôu'a dî cas'a Linutiei era pustie. Linuti'a era la pop'a, unde capetă imbracaminte si celea de lipsa pentru sustinerea vietii. Pop'a, omu bunu la sufletu, i-a fostu mila de ea si o-a dusu la cas'a lui unde ori si cine avea ce lucră numai voi'a se nu-i fi lipsit. Si Linuti'a era harnica si muncitor. Ea era pre vremea ace'a trecuta de optu anisiori si incepeai a pricepe la lucrurile femeiesci.

— Au trecutu de atunci alti optu aui. Linuti'a era marisióra, Pop'a o iubia că pre copil'a lui si bun'a Marina era cea mai fericita muiere cându o avea lângă sine si-i adia pérulu celu móle.

Bun'a Marina o intrebă cum fi-i merge la pop'a si Linuti'a cu lacremile in ochi fi-i respundeai, că mai bine nu potei accepta dela D.-dieu se-i deé de cum i-a datu. Bab'a Marina era multiamita, o sarută pre frunte si plângere si ea de bucurie, că vedeai pre Linuti'a cea orfana multiamita.

Dominec'a era diu'a in care Linuti'a venia la bun'a Marina. Atunci o află mai totu-de-a-un'a singura. Si pre cându alte fete de séma ei alergau la jocu si la petreceri teneresci, ea se gata in haine de serbatore, se privia odata in oglinda, si puneai o flóre de busuiocu la brâu si-si indreptă pasii catra casuti'a bunei Marina. Bun'a o acceptă totu-de-a-un'a cu surisu pre buze si cu anima de mama adeverata.

Intr'o dominica Mihaiu nu apucă se mérga la jocu si Linuti'a sosi. Ea rosi cându intră in casa si mersè dreptu la bun'a, că se o sarute pre frunte că de obiceiu. Mihaiu o priviá cu bagare de séma si remase uimitu nepotendu-si inchisui că Linuti'a cea seraca se fia asia de mândra si frumósa... Si totusi era asia!...

IV.

Dela cas'a lui Costanu Vasile pâna la Muresiu nu-su mai multu de 120 de pasi. Dar' că se mergi la Muresiu trebuie se treci pre la pôrt'a lui Mihaiulu Marinei si a casei celei pustei, in care locuiá odata Linuti'a cea orfana cu mama-s'a.

Deminéti'a Mariuti'a lui Costanu dupa-ce da grauntie galitielor 'si iá dôua ulcioare si asia sprintena cum este ea incepe a fugi si a sună ulcioarele. Mihaiu atunci déca e in casa, se uita pe ferestra, er' déca-i afara fi-i dice: Nu fugi asia

tare lelitia că i cadé, si n'avemu doftoru in satu se te vindece! Mariuti'a se face că nu-lu aude desf' lu aude destulu de bine, ér' Mihaiu scie că Mariuti'a 'lu aude si se face numai că nu-lu aude.

In o deminétia a fostu inghiaçiatu burdufulu. Mariuti'a se iatörcea cu ulcioarele góle. Cându ajunge pre la pórta lui Mihaiu, acest'a-i cere apa, — si Mariuti'a cu zimbru pre buse f-i spune că burdufu-i inghiaçiatu, si ea vine cu ulcioarele góle. Mihaiu se imbie se-i faca burdufu si Mariuti'a rídfindu cu dragu f-i dice că dio! bene-ar' face că i si rusne se mérga fara apa acasa, că-ci ce ar' si díce mama-s'a déca ar' vedé-o cu ulcioarele góle. Acum Mihaiu 'si ia securea si poruesce cu Mariuti'a rídfindu si glumindu de intemplarea cu burdufulu.

— Se vede că esci cea mai harnica feta din Padureni, — dicea Mihaiu catra Mariuti'a, mergêndu alaturea catra Muresiu.

— Si de pe ce-ai poté cunóisce ast'a Mihaiu?

— Ci că dôra cine sparge burdufulu că se duca apa trebue se fie celu mai harnicu, — asia gândescu eu.

— Adeca tu te laudi pre tine! disè la acestea Mariuti'a rídiendu-lu.

— Eu? Dómne feresce?

— Cum se nu? cându díci că celu ce sparge burdufulu e celu mai harnicu din Padureni.

— Asia-i, dar' eu am vorbitu despre tine, că-ci tu duci apa asia de deminétia.

— Asia?!... eu nu sciám. Apoi Mariuti'a cadiu pre gânduri, dar' indata incepù ér': — Ei! dar' acum'a 'mi poti spune, ce aveái se-mi spuni atunci in usi'a tindei, dupa-ce a-ti fostu sfarmatu cucuruzu si ai dîsu că-i frigu si povestea t'a-i lunga.

— Da bine Mariutio! déca a fostu frigu atunci, acum'a óre nu-i destulu de frigu.

— Asia-i díse Mariuti'a rosindu, dar' gândeám că acuma ai vreme.

Muresiulu cum am dîsu erá aprópe, si ei so-sira la burdufu. Mihaiu privi la loculu unde aveá se taia ghiaçia, dar' nu se apucă de lucru

— Ei! de ce stái se privesci numai, 'lu agrai Mariuti'a, ci că asia si eu am statu cându am venit singura si burdufulu nu s'a facutu de sene.

— Me socotescu ce plata se-mi ceru pentru ostenela, respunsè Mihaiu, neluându-si ochii de unde i-a fostu tiéntitu.

— Ast'a trebuì se mi-o spui din pórta vóstra baditia! —caci atunci nu veniám pâna la Muresiu. Ei bine! Eu nu-ti dâu nici o plata. Vrei se-mi faci burdufu fara plata?.. Si Mariuti'a gâtandu-si vorb'a incepù a ríde că de obiceiu.

Atunci Mihaiu 'si lasà securea pre ghiaçia; se pusè oblu in-aaintea Mariutiei, o privi in ochi lungu si jalmicu, apoi f-i díse:

— Scii ce Mariutio?! Tu rídi că-ci pote că tu nu esci că mine. Mie acum nu-mi vine se rídu. Am totu tacutu, dar' a venit u vremea de nu mai potu tacea. Scii Mariutio! ast'a-i istoria ce vreau se ti-o spunu. Ei dar' ce si vorbescu, că-ci

vedu bine că tu ér' incepi a ríde, desf' asiu dor din totu sufletulu, că totu-de-a-un'a se rídi numai acuma nu. La acestea Mariuti'a incepù a ríde asia de tare si cu atât'a voie incâtu Mihaiu descuragiatiu nu mai díse nemicu se plecă cu jale dupa secure si incepù a taiá ghiaçia.

Dupa ce Mihaiu si-a gatatu lucrulu, Mariuti'a s'a plecatu se-si umple vasele. Mihaiu acum o prinse gingasiu pre subsuori, o redică că pre o peana; si Mariuti'a intoreñdu-se façia 'n façia cu elu se inspaimentă asia erá de galbenu.

— Acum'a nu mai rídi Mariutia?.. Ríde! că-ci tie 'ti place se rídi de necasulu omului!

Dar' acuma Mariuti'a nu mai rídeá. I-i incepù a-i fi frica de acestu teneru, alta data asia de blându si-lu intrebă cu vóce inecata.

— Ce ai? de esci asia galbenu? De ce esci necasitu? Te-am superat cu cev'a?

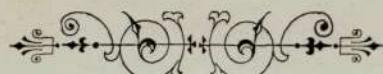
— Asia Mariutio! me-ai superat! Eu vreau se-ti spunu unu lucru, si inca unu lucru, dela care atêrna viéti'a mea, fericirea mea. Eu vreau se-ti spunu totu ce sêmte sufletulu meu. Eu vreau se-ti spunu că-mi esci asia de draga că sufletulu, si tu nu voesci se me asculti. Tu rídi.

Ori si cine va gândi că Mariuti'a acum'a nu va fi rísu. Dar' ce se-i faci déca ei chiar' si acum'a i-i veni rísu, si uitându de façia cea galbena alui Mihaiu si de superarea lui; dreptu respunsu la vorbele ce-i dîsese ea ríse un'a, desf' nu cu asia voia că mai inaiate si-lu impinse linu de lângă seu.

Pâna aici a rabdatu Mihaiu glum'a, mai de parte nu. Elu si-a luatu securea apoi mai privindu odata la Mariuti'a i dîsè: Bene facea Ioanu cându-ti spunea povestea „Fetei sburdalnice,” apoi a pornit u catra casa că omulu ce-si pierde nadesdea din lume, ne asceptându baremi că Mariuti'a se-si umpla vasele cu apa.

(Vă urmă.)

Georgiu Simu.

NU SCIU.

Nu sciu de ce câte-o data
Sêmtiu că inim'a-mi tresare,
Cându audu plângându cu jale
Córdele unei ghitare;

Dara sêmtiu c'o córda frânta
Plânge si 'n inim'a mea,
De o tainica dôrere
Ce nu s'a mai vindecá.

C. Morariu.

UNIVERSITATEA DIN COTNARU SI ALALTE ȘCOLE ROM. DIN SECL. XV—XVII.

(Urmare.)

Nu numai inse prin orasie că Sucia'va si Cotnaru, ci pe ici pe colea chiaru si prin sate simple dein părțile moldovene paru a fi esistat scole in secolul XVI. Celu puçinu unu chrisovu de la Joane Maurocordatu din 1743 ne spune¹⁾, că „fiindu Stefanu voda Tomsi'a copilu micu si seracu, a invetiatu carte in scola din (satulu) Radasieni (in tienutulu Sucevei), si miuindulu D.-dieu cu domnia', a venit u la Radasieni si a facutu baserică.“ Stefanu Tomsi'a s'a suitu pe tronulu Moldovei in 1612, candu déca va fi fostu de etate cam de 25 de aui, urmădia că pre la anulu 1587 se fia esistat scol'a amintita.

9. Trecundu la Muntenia, cumu că scolele diverse instituite in Moldova voru fi sternit u tiéra vecina si sora spre imitare potemu nu fóra cuventu presupune. Istor'a inse nu ne-a pastrat decât nescari urme debili despre acea, că in capital'a Munteniei inca esistá pre aceste tempuri óre-cari scole publice. Asia Petrascu voda serie intr'unu chrisovu: „Si eu miculu am scrisu si am invetiatu in scaunulu orasului Bucuresci 1563 a-prile 12;“ éra Michaiu voda intr'unu chrisovu dice: „Si am scrisu eu Teurus celu micu, carele am invetiatu in scaunulu orasului Bucuresci 1581 Iuniu 22.“²⁾

Altecumu cu incepulum secolului XVI, aflam, că tipariul intre 1507—1512 se introduce in ambele principate romane de preste munti, fiindu domnitori in Tiéra-romanésca Michnea si apoi Négoe Basarabu, éra in Moldova Bogdanu fiul lui Stefanu-celu-mare;³⁾ aflam mai departe, că unu Négoe voda Basarabu (1512—1521), unul dintre cei mai исcusiti domnitori ai acelei epoci, scrie cu man'a propria in limb'a natuionale romana o autobiografia cumu si sub titlu de „Inventiature cătra fiului mieu Teodosiu“ nesce tractate filosofice, religiose-morali si politice;⁴⁾ aflam in fine pre atunci si mai inainte principi si boeri si asiá numiti gramatici romani cu cunoșintie de limbe varie si de altu soiu. Din tote aceste, asiá eredem, că cu temeiul potemu conjecturá la esistentia óre-caroru institute de invetiamentu in tiéra, fia fostu aceste cătu de primitive si inceputorie in privintia organizatiunei loru.

Deschisit trebue se presupunem esistentia a ataror scole prelunga monastirile si basericile mai de frunte, in prim'a linia prelunga basericile

catedrali, si preste totu pre unde se afla côte unu dascalu carturariu, carele impariat modest'a lui scientia pentru o mica resplata. In scolele aceste se invetiatu fora indoiela mai vertosu cetirea, scrierea, apoi limb'a slavona, côte era de lipsa candidatilor preotiesci pentru indeplinirea sierbitiului dideescu era altoru elevi pentru fiitorile loru functiuni publice in statu, dominindu pre atunci in principatele romane limb'a slavona in intrég'a loru administratiune, atâtu basericésca côte si politica. Tote aceste dascalii le propunea romanesce, caci la dincontra n'aru fi fostu intielesi de baiati, cari nu precepea limb'a slavona.

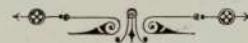
10. Numai de aceste scole primitive basericésci si monastiresci potemu sustine că au avutu si Romanii din Transilvania pe tempurile cestiu-nate, precum in realitate ni-s'a si pastrat numele côte a unui asemene dascalu romanescu, bu-naóra a dascalului din Sebisu Efreimu Zaca, carele cu metropolitulu Michael Tordasi si anea cu alti trei preoti a colaborat la versiunea romana a Paliei séu Testamentului vechiu, ce se tiparit la 1581 in Orestia.

Dealtmintrea pre acele tempuri furtunose si grele in Transilvania scole de ceva domne-ajuta mai numai Sasii avea. Cei-alaltri loquitorii orbecă in nescientia, chiaru si cei mai multi nobili.¹⁾

Abia pre la midiuloculu si dupa midiuloculu secolului XVI, aflam infintandu-se in Clusiu scole luterane (1545), apoi calviniane si unitarie (1566), era cevasi mai tardioru totu asemenei scole de ale nouelor confesiuni protestantice resar si cu intrerumperi functiunedia si in Alba-Juli'a, pana ce in fine pre la 1581 se deschide in Clusiu prin jesuiti academ'a intemeiata de Stefanu Báthory principale Transilvaniei si regele Poloniei²⁾ carea inse dupa siepte ani cu expulsarea jesuitilor din tiéra incéta, că redeschiderea-i in 1596 inca se nu duredie decât pana la 1603.

(Va urmá).

Dr. Gregoriu Silasi.

NOTIUNI DE ECONOMIA DOMESTICA.

(Urmare.)

6. Comptabilitatea domestica.

Este vorba romanésca, că ceea-ce faci, se faci cu socotéla. Si sub vorbele „Comptabilitatea domestica“ nu se intielege altu-ceva decât sciintia de a-si da socotéla cum se cuvine despre tote venitele si cheltuielele ce le are o económa séu o iugritóre de economie in casa. Este inse prea adeveratu că, că se-si póta da ea socotéla cu tota

¹⁾ A. D. Xenopolu Memoriu asupr'a invetiamentului superioru in Moldova, Iasi 1885, pag. 7—8.

²⁾ Demet. Jarcu Catalogu bibliogr rom. pag. 10.

³⁾ Joseph. Dobrowsky Institutiones linguae Slavicae dialecti veteris, Vindobonae 1852, in prefat. pag. XLV.

⁴⁾ B. P. Hasdeu Archiv'a istor. a Romaniei, tom. I. part. 2. pag. 122.

¹⁾ I. M. Moldovanu Istor'a Ardélului, Blasius 1866 pag. 15.

²⁾ In decretulu erectiunale de datulu Vien'a 12 Maiu 1581 Stefanu Báthory dice: „cum neque in Transsylvania, neque in ipsa Hungaria collegia aut academiae ullae habentur.“ Vedi Guil. Frankl A hazai és külföldi iskolázás a XVI. században. Budapest 1873. pag. 110.

exactitatea si acuratetia a despre totale aceleia, este de neaperata trebuintia ca se-si noteze totulu in unele carticile anume pentru astfelie de lucruri numite *Registers*.

Comptabilitatea domestica se cere ca se fie simpla si lamurita. Asia ca economia se fie cu totale lucrurile casei in evidencia spre a-si pota da totu-de-a-un'a comptu despre ce a facutu in decursul unei septembani, alu unei luni seu alu unui anu atatua sie-si catu si barbatului de cere trebainta. Si lucrul acesta numai o femeia, care are insarcinarea de economia in casa i-lu poate seversi, de ore-ce numai ea este singurulu midiulocitoriu intre cei ce casciga si intre cei ce consuma in casa; numai ea dara poate sci mai bine totu ce s-a cascigatu si cheltuitu intr'unu tempu anumit. Totu numai ea este indatorata a ingrigi, ca ce s-a cascigatu se se si intrebuintieze intr'unu modu rationabilu, cu cumpetu si cu crutiare mare; inse nici decum asia, ca din pricina asta se sufere scaderi vre-o potere productiva in casa, ca-ci atunci aceste virtuti si atributiuni framose ale femeiei devinu o patina urita, care se chiama cu unu terminu popolaru sgarcenie seu scumpire; dar' nici asia ca din lucrurile produse se se perdia o parte in-

semnata inzadaru numai din negrigia ei, s-au sub cuventu ca toti se aiba prea din blesiugu (prisosu, abundantia), ca-ci atunci devine resipitore si chiar' jafuitore a casii sale, scaderi de cari bun'a economia trebue se se ferescă ca de focu.

Celu dintâia lucru, care trebue se preocupe aici mai multu pe o buna economia, este inducerea seu petrecerea toturor intratelor (venitelor) intr'unu registru. Si asta cu atatua mai vertosu atunci, candu esistentia casei se radima pe nesce venite, care nu iesu totu-de-a-un'a regulata, de pilda cum suntu venitele dela o intreprindere, de la vre-o clientela medicala, advocatuala si altele de feliulu acesta. Cu multu mai usioru devine lucrul acesta, candu economia este asigurata de nesce venite stabilita seu prea puçinu variate, cum suntu de pilda procentele dela banii depusi, dela bonuri, obligatiuni de statu, inscrisuri fonciare, venitulu dela vre-o functiune, arandi, chirii, s. a. In amendoue casurile inse se destina o suma hotarita pentru cheltuele casei specificandu-o dupa trebuintia, seu cu alte vorbe la incepulum fiecarui anu este de lipsa a se face unu Budgetu de tota venitele si cheltuele casei, care are a se face cam in chipulu acesta:

Budgetu pe anulu 18

Venituri				Cheltuele			
aproximativa	Suma	reale	Sum'a	aproximativa	Sum'a	reale	Sum'a
Arandi . . .	500	—		Mobiliare . . .	200	—	
Chirii . . .	200	—		Imbracaminte . .	300	—	
Procente . . .	300	—		Servitori . . .	200	—	
Functiune . .	700	—		Lemne . . .	100	—	
Estraordinare .	200	—		Luminatulu . .	50	—	
				Spalatulu . . .	100	—	
				Cheltueh neprevideute . . .	500	—	
				Reserva . . .	450	—	
Sum'a . . .	1900	—		Sum'a . . .	1900	—	

In rubrica „reale“ suntu a se petrece atatua venitele catu si cheltuele ce s-au facutu in realitate in decursulu anului si la sfarsitulu lui Decembrie se incheie i modulu ca la „aproximativa“. Budgetul aduce economiei acelui folosu, ca o punte in pozitune de-a sci cum se se orienteze cu afacerile menagiului seu, asia ca cheltuele nici decum se nu intraca venitele, ca se nu fie silita astfelu a contracta imprumuturi, cari ori-cine scie catu suntu de neplacute; un'a ca aceea ce a imprumutat trebue replatit cu punctualitate, si a a dou'a e impreunata cu perderi d. e. interese mari s. a.

In cursulu anului cheltuele se descompunu in generale si merante. Cele generali (mai mari)

se recomenda a se petrece intr'unu registru separat, er' cele merante intr'altulu. Totu la acelui rezultatu ajungemu inse, daca vomu petrece si pe cele generale in rendu cu cele merante, adeca asia dupa cum s-au facutu un'a dupa alta. Vorba e aci ca numai se se faca. Si trebue se se faca, daca vré ca economia casei se prospereze si se inainteze si deca doresce ca liniscea, tihna si fericirea se se salasluiesca in acea casa. Pote numai in cas'a scumpului (avarului) nu este de lipsa a se mai portă o astfelie de socotela, de ore-ce la elu banulu este celu din urma si mai inaltu scopu, er' contabilul celu mai bunu alu lui este sgarcenia.

Unu altu metodu de a tiené comptabilitatea menagiera (domestica) este acela, de a insemna la

inceputulu fie-carei luni reserv'a lunei trecute (aceea ce a remasu necheltuitu in lun'a trecuta) si dupa acest'a se urmeza in sîru chronologicu cu primirile si esirile cu deosebirea ca la primiri se serie sum'a in rubric'a intrate (venite) si esirile in rubric'a esite (cheltueli) adeca asia:

Registrul

de contabilitatea menagera. Anulul 18.....

Venitele si cheltuelile intemplate in lun'a lui Ian.

Nr. cur.	Diu'a	O b i e c t u n	In- trate	Esite	Observari
1	1	Reserva din lun'a lui Decembrie an. tr.	50 65		
2	"	Salariu pe lun'a lui Ianuarie	70 —		
3	"	Copiiora cu sorcov'a		1 50	
4	"	Diferite bacisiusiuri		2 50	
5	"	2 kgr. de carne si 1 lt. de vinu		1 20	
6	2	Căscigati din o afacere	25 —		
7		Interese dupa capitalul de 400 fl.	20 —		
8	"	Unu rîndu de haine barbatului		50 —	
9	"	Diferite meruntisiuri		2 50	
10	3	O visita medicului		2 —	

(Va urmă.)

J. Dariu.

NUMERII 76 si 77.

-- Naratiune istorica. --

(Urmare.)

Printre plói'a cea mai infioratore de glontie de carteci dede betrânlulu militariu navală asupr'a turcelor. Cum poteau se fie respinsi rusii in fruntea căror'a se luptă Suwarow? O opunere eră cu nepotintia din partea turcelor. Baionetele ruse respinsera pe turci din acelu locu, urmarindu-i din strada in strada dela casa la casa. Fórte puçini se predasera, mai toti au cadiutu. Capelanu Ghirai cadiu ca unu erou cu spad'a in mâna, luptându-se ca desperata in fruntea unei cete de turci.

Eră ca la 2 ore dupa amédi cându incetă tota opositiunea. Perderile turcelor fura de totu mari. Din 40.000, cari aperara cetatea, abia mai remasera in viétia 8000 si acesti'a mai toti rantii. Seraskirulu Auduslu Mehemet cadiusè cu spad'a in mâna. Pasii Salimului, Hagi, Mahmut, Mehmet din Chili'a si Ahmet Luftala, 6 sultani din Crimi'a, mai multu de 100 de agi si bimbasi fura ucisi. Preotulu primu si primariulu cetatiei, pasi'a Muhasilu si uniculu remasu din descendantii lui Cingisu-Canu, sultanulu Mabsut Ghirai, doi capigisi (camerari) ai sultanului celui mare si 25 de oficieri de rangulu majoru cadiura vîi in mânilor rusifloru. Din garnisón'a turcesca scapă unulu, care ranită sari in Dunare si pluti de ce'a parte pre-

unu lemnă ca se spue marelui viziru despre fatală sôrte a Ismailului.

Preste cadavre si lemnă ardietore, prin miduloculu strigatului soldatilor, alu muierilor plângatorie, alu prisoñerilor lamentatori, alu gemetelor celor raniti, alergă Fedoru spre seraiul pasiei unde se află Suwarow. Elu astă pre betrânlulu comandantu in locuintă Seraskirulu preâmbăndu-se in susu si in josu. Generalulu cu sănge rece si liniscită dă unele ordine adjutanților, care intră si esiău. In urma dise către densulu, siedi si serie, eu 'ti voi dictă câte-v'a depesie.

Fedoru caută dupa materialu de scrisu. Pre unu divanu astă unu calamariu si o péna de trestie turcesca. Suwarow rupsă trei foi din portofoliul seu si dictă:

— „La imperatés'a!“

„Slawa bogu, Slawa wam, Ismail nasi, i ja tam. Marire lui Ddieu, marire vóue, Ismailulu e alu nostru eu sum aci.“ —

Acum'a la principale Coburg! continuă Suwarow.

— „Ismailulu e in mânilo imperatesei, peteanu de ordu in mânilo miele si omenimea in lacremi.“ —

Esci gat'a? intrebă generalulu dupa o pauza. Bine! acum lá principale Potemkin Tauricewsky!

— „Murii si garnisón'a din Ismailu cadiura la petioarele imperatesei. Asaltulu fù săngerosu. —

Fortaréti'a e in mân'a mea.“ —

Caută! dise generalulu amicalu catra Fedoru, ingrigescă ca prinsii se nu fie reu tractati ori rapiti; dupa aceea mergi de te odihnesce.

Cu o mișcare amicală de mâna demisă elu pre june.

Fedoru era frapatu, era incântat preste purtarea si manierile generalului. Mai inainte asia de infioratoriu in luptă, dupa aceea atât de adîncu sămtitoriu in scrisorile săle incunoscintătoare si in urma atât de generosu fația de cei invinsi.

Abia dimisionă generalulu pre Fedoru si elu si alergă la cas'a lui Papamaurosu, că se văda ce s'a intemplatu cu dênsulu si cu Anastasi'a. Elu astă pre serman'a Anastasi'a plângându amaru lângă cadavrulu tatalui ei. O bômba'lu ucise inaintea casei săle. Anastasi'a era desperata. Ea dicea că tota fericirea, ori-ce scutu, ori-ce asilu a disparutu pentru dêns'a pre acest'a lume cu pierdere tatalui ei. Afora de o rudenia, care traiă in unu opidutiu aprópe de Brail'a, care inse era ocupat de turci, nu avea pre nime care se se intereseze de dêns'a. Fedoru iucercă a linisci pre serman'a copila. Elu o consideră că pre o sora reafata, 'si tienea de obligamentu, pre cătu i va stă in potintia a ingrigi de venitoriulu ei, dintre toate inse a o aduce sub scutulu unei familii onorifice. Fedoru voia că se incuartireze unu camaradu securu acolo pentru securanti'a ei, dara fù incunoscintiatu că unu oficieru de statulu majoru

din suit'a lui Suwarow s'a si incuartiratu deja, prin care scire junele nostru fù usiuratu de acésta ingrigire. Fedoru potù se petréca puçinu témput cu Anastasi'a de astadata. Servicii de natura urgenta fì-lu necesitau a se departá si a o lasá in trist'a ei positiune, ba nice u dilele urmatore nu potù se cerce pre amic'a s'a din copilaria. Suwarow fì-lu tramise spre intempinarea unui corpu de armata, care se apropiá si ast'feliu dènsulu fù necesitatu se absente mai multe díle. Indata dupa re'ntòrcere cátu a capatatu témput liberu, s'a si dusu se cerce pre frumós'a Anastasia. Jun'a se bucurá forte la revederea lui Fedoru. Elu, díceá ea rosindu si cu sfiala, e uniculu ei amicu, in care-si pune tóta sperantia. Elu se sémti cuprinsu de unu sémtieméntu, care nu l'a avutu nici cându in apropierea unei fintie muieresci, mai vîrtosu cându audî cuvintele cele de incredere, si cându Anastasi'a caută la dênsulu cu ochii ei mari, frumosi negri, elu i luă cu curtuosia ambele mâni dicându-i: „Noi érasi ne-am aflatu, scumpa Anastasia. Promite-mi, oh promite-mi că tu vei fi totu-de-a-un'a cu mine.“

— Cá o sora, cá o sora! gângaví bêt'a fêta cu sfiala si punêndu-si mân'a la anima. Eu am invetiatu a te cunósee de micu cá pre unu frate si cá atare te cunoseu si te tienu si acum'a.

„Da, respunsè Fedoru apucându-i mân'a cu curtuosia, tu se fi a mea dara nu cá sora, ci cá soția. Spune-mi iubita Anastasia, voiesci tu a-ti increde sórtea pentru totu-de-a-un'a amicului prunciei t'ale?“

Anastasi'a, fora a dîce vre-unu cuvîntu, roșindu in fația se lipi incetu de peptulu amicului ei din pruncia.

Multu témput stetera ei imbraçisati pâna fì-si aflara érasi cuvinte. Anastasi'a 'lu rugă cá se o ajute se-si afle altu cuartiru, de 6re-ce ea e decisă a-si parasi cas'a, că-ci ea in cas'a aceea, in care a vediutu cadavrulu scumpului ei tata nu pôte se locuiésca fără de gróza si infiorare si foră de a fi cuprinsa de celea mai cumplite doreri. Fedoru i promisè eu caldura acést'a, o fece inse atenta la impregiurarea, că in cetatea ruinata si plina de soldati numai cu greu s'ar' află unu cuartiru bunu. Dupa ce Auastasi'a insistă totu mai tare prelângă rugarea ei, venise Fedoru la ide'a că pôte fi si alta cauza ce o nelinisescesee.

Abia dupa multe rogari află dela dêns'a, că oficeriulu incuartiratu acolo o molestéza cu vorbe de nesuferitu, că abusóza de starea ei lipsita de sprigini si oerotitori, si din ast'a cauza e necesitata a se departá de acolo, cându n'aru avé altu locu de adaptostu chiaru si sub ceriulu liberu e mai gât'a a siedé decâtul acolo. Revoltatu preste mēsura la audiulu cuvintelor acestor'a si votindu a vorbí cu barbatulu, care in unu ast'feliu de modu 'si uită de demnitatea s'a, cerù Fedoru dela Anastasi'a că se-i spuna numele. Cá unu fulgeru cadiù asupra-i numele Mazuchelli rostitu din gur'a Anastasiei. Elu voti in acel'asi momentu se mérga in chili'a lui si se céra satisfacere, dar' Anastasi'a

'lu retienù prin aceea că-i spuse că majorulu s'a departat in ditori de diua, si că dupa vorbele acelui'a nu are se re'ntórne pâna de séra. Fedoru asecură pre Anastasi'a că pre acelu témput va veni érasi si va anuntia majorului că ea e fidantiat'a lui, si că ast'feliu a luat-o sub scutu. Fedoru plecă catra casa. Elu capetă ordinu dela siefulu generalu, că hârtiile incredintiate spre decopiere referitoré la mai multe afaceri si corespondentie dupa indeplinire se le duca indereptu. Junele se inspaiméntă, vediéndu, că-i lipsesce o hârtie de mare importanta relativa la afacerile din Crim'a, intocmai că si cea mai dinainte in castru. Elu cercă tóte actele, o cercă in tóte laturile, dara in daru, hârtia disparusè.

Fedoru era nimicitu. Actulu nu eră de mica importantia, de pre densulu nu eră nici o copia, prin care se se fi potutu repará daun'a. Ingrigiatu de mórtle, ce aru fi de facutu, se preâmplă repede prin chili'a sa in susu si in josu. Incepuse de nou a cercă, dar' foră resultatu. In urma se decisă a merge la generalu si a-i spune simplaminte pierdere.

— Ce se-i spuna insa? Se se acuse de o nebagare de séma, de care nu a fostu vinovat nici cându? Elu scia securu că a avutu a mână documentulu care lipsia inainte de a fi mersu la generalu in presér'a asaltului, că l'a pusu cu alte hârtii in portofoliulu seu, pre care 'lu inchisese in cofern. In chili'a lui n'a fostu nimeni afora de Mazuchelli si servitorulu seu, unu casacu betrânu. Acum i-si adusè aminte de Mazuchelli că voiá a-i cercă planurile si hârtiile, dintre tóte inse de vorbirea tiénuta in limb'a turca inaintea lui Auduslu si se stérni in elu o suspiciune infioratóre. Se spuna elu lui Suwarow tóte acestea? Se le taca si se ié totulu asupr'a-si? In casulu primu, 'si dîse Fedoru, nu mi se va crede si nu am probe pre a c roru basa se intarescu asertiu-nea, in carea se tractéza despre onórea unui oficeru de rangulu mai innaltu; in alu doilea casu abusezu de increderea generalului mieu si se pôte se capetu o pedépsa nemeritata, carea se arunce o pata nestérsa asupr'a onórei mele. Abiá dupa o lupta interna infioratóre se decisè, că in diu'a urmatore se descopere francu totulu inaintea generalului si se nu lase neamintitul si aceea, ce a crediutu că a audîtu dela Mazuchelli inaintea Seraskirului, totusi se adauga, că elu pôte se se fi insielatu, si că numai din multimea cuvintelor ce le-a intielesu si-a formulatu intielesulu vorbirei acelui'a.

Sér'a se apropiá. — Elu mersè la locuintia Anastasiei, cu propusulu de a spune lui Mazuchelli cu sănge rece si liniscitu că dêns'a e fidantiat'a lui, si că ea sta sub scutulu lui. Betrâna servitóre a Anastasiei 'lu priuif la intrat'a gradinei. „Dómu'a mea“, dîsè aceea, „se află in gradina in filigoria si te róga se o cerci acolo.“

Fedoru alergă cu pasi repedi catra filigoria. La intrarea lui află pre Anastasi'a obosita siedîndu pre unu canapeiu, frumosulu ei Peru undulá des-

pletit u de sub sialulu, care 'lu invelisè in giurulu capului că unu turbau, ochii ei erău de diumeate inchisi, mân'a ei tièneá mechanice o flóre, care pareá a o fi luatu dintr'unu vasu din apropiere, care erá plinu de flori si fructe maiestrite. Ea pareá a fi morbósa séu ametista.

Cându intră Fedoru se redică esclamându: „Tu esci, scumpe Fedoru! Oh! acum'a totulu e bine! Anastasi'a voiá se vorbescă mai departe, dara din ochii ei incepù a curge unu torrentu de lacremi, care i inadusi vorb'a.

— Pentru numele lui Ddieu ce e? intrebă junele cu spaimă. Vorbesce! esti morbósa? esti atacata? — Cum de petreci tu iu tēmpu de iérna in filigoria rece?

Jun'a nu poateá vorbi. In urma la rugarile repetite ale lui Fedoru, gângavi numele Mazuchelli.

— Cum? intrebă Fedoru revoltat. Elu si-a uitatu de nou de consideratiunile, care le detoresce că oficeru sexului frumosu si in specie unei orfane nenorocite si lipsite de sprigina si ajutoriu?

— Eu nu me mai intorce altulu in casa! gângavi Anastasi'a plângându amaru, numai cu ajutoriulu acestui'a, — scósè unu cutitú micu din sénu, — m'am potutu aperá

— Nu i-ai spusu că esti fidantiat'a mea? intrebă Fedoru cu buzele tremurânde.

— Ba da! respunsè Anastasi'a tremurându.

— Si elu? intrebă Fedoru cu ochi scânteitori.

— Elu 'si batù jocu! respunsè Anastasi'a napadita fiindu de nou de unu torrentu de lacremi

— Elu 'si batù jocu? intrebă Fedoru de totu revoltat in internulu seu. Elu 'si batù jocu, miserabilulu? Bine ast'a pretinde sănge! Elu séu eu, unulu din noi trebue se cada.

Plângându si fórte ingrigita incercă Anastasi'a a retiène pre Fedoru, care voiá se iésa pre usia. Abia 'lu potù induplecá a-i promite, că va fi moderat u facia de majoru, cându i va vorbi despre purtarea lui; dela decisiunea inse de a merge numai decât la Mazuchelli nu potù se-lu abata. Fedoru parasi numai decât filigori'a si porní spre chili'a majorului.

— De multa nu avui onore a te vedé! dise Mazuchelli cu unu tonu de batjocura. In urma nici acum'a nu e onore visitei care 'mi faci a mea, d.-t'a a-i gresitu usi'a si cauti chili'a frumósei grece. — Dara ce draci? d.-t'a faci o facia că unu dehli turcescu; dt'a pari a fi de totu necasită.

— Dle majoru! dise Fedoru dupa ce cu mare greu se linisci puçinu. Eu vinu a-ti pune o intrebare, de respunsulu carei'a trebue se te rogu. Ti-a spusu Anastasi'a că e fidantiat'a mea?

— Dara mi-a spus-o verde si dt'a î-ti poti cugetá, că vorbele, cu care voiá domisiór'a a-si face fala, le-am considerat că aceea ce suntu vorbe góle! respunsè Mazuchelli rădiêndu. Altecum d.-t'a in amoru esti unu adeverat Cesare si poti se dici: veni, vidi, vici (am venit, vediut, in-

vinsu), bá ce e mai multu mititic'a m'a amenintiatu cu unu cutitú séu ce a fostu, totu numai in onore a d.-t'ale.

— D.-t'a dara marturisesci francu, că te-ai purtat facia de fidantiat'a mea ast'feliu incât a fostu necesitata a se aperá cu cutitulu? dise Fedoru cu o privire schintetóre, apropiindu-se cu unu pasu de majoru.

— Fidantiat'a d.-t'ale? respunsè Mazuchelli cu unu surisu despretilorius. Frumósa fabula pentru care lipsescu ascultatorii si carea ar' trebui se o spui altoru barbat, nu mie. Crede-mi domnisorule, adausè elu cu unu tonu batjocurosu majorulu Mazuchelli va fi celu din urma, căruia i vei învîrti nasulu cu lucruri de atare natura, desf'trebuie se-ti constata că dt'a ai frumóse prospecte la acést'a manevra.

— Bine, dlu mieu, continuă Fedoru cu caldura, atunci te asecuru pe cuvîntulu de onore.

— Bah! 'lu intrerupse majorulu. Lasa-ti de o parte asecurarile, te rogu! Aibi d.-t'a câte fidantiate 'ti place si amice din copilaria, dara se nu cutezi a pasi facia de mine. Unu Italianu nu pre glumesce in afaceri de atare natura.

— Eu inca chiaru atât de puçinu! esclamă Fedoru cu furia. Dupa-ce ai cutezatu a te portă ast'feliu facia de fidantiat'a mea, dupa ce nu dai crediemîntu declararilor mele, me astringi se ceru satisfacere, care...

— Ho! ho! D.-t'a esti că unu cocosiu de iute. Odata focu si flacara si aceste tôte pentru că eu iubescu o greca frumósa, carea are fericirea a se bucură si de favorului dt'ale. Totusi acum'a seriosu tenente Steinheil, continuă majorulu cu o cautatura fulgeratoare. Nu atîta pre unu omu care numai fora de voi'a lui ar' pasi că inimicu facia de d.-t'a, care inse de va veni lucrulu pâna la atât'a, te va nimici.

— D-le majoru! amenintari de asta natura.

— Amenintari copile!? 'lu intrebă Mazuchelli cu o cautatura patrundiatóre. Fi securu, că nu sum omulu, care facu amenintari. Se se pazescu bine numai acel'a care are cutesarea de a me atîta.

Precându dise majorulu acestea cuvinte, fața lui luă cu totulu alta expresiune. Vînele templilor se umflara, ochii si fața'i a flacărău, privirea lui eră că a unui indracită, — care tôte le mai adausera inca mania'lui Fedoru.

— Bine dlu mieu, dise junele cu infocare. Eu mai bucurosu te vedu in mania unui barbatu — a unui italianu, — decât in liniștea prefacuta a unui lasiu.

(Va urmă.)

(Wachsmann.)

J. Tanco.

Cronica. — **Academia romana** in sesiunea din estu anu a alesu de membru ordinariu in loculu defunctului dr. Fetu pre dlu Grigorie Cobalcescu vechiu profesor de Mineralogia si Geologia la universitatea din Jasi, si de membru corespondentu pre dlu Teodoru Codrescu din Jasi, cunoscutu prin publicarea unui dictionarui franceso-romanu si a altoru lucrari de valore, — mai departe a premiatu: cu „premiul Eliade-Radulescu“ pre dlu Vulpianu pentru culegera de arii populare romane puse in musica pentru cantu, voce si claviru, si cu „premiul Georgiu Lazaru“ pre dlu dr. Z. Petrescu pentru carte s'a scientifica „Elemente de terapeutica,“ — apoi a alesu in Delegatiune pe anulu 1886/87 pre dlu Jonu Ghica presidetu si pre dnii T. Maiorescu, M. Cogalniceanu si generalu Falcoianu asesori. — Èr' in siedintiele publice, tienute mai totu sub presidintia M. S. Regelui Romaniei, s'a cetitu urmatorele: Dlu Georgiu Baritiu lucrarea s'a „Relatiuni asupr'a Museului istoricu si archeologicu din Timisiór'a,“ — totu d.-s'a a cetitu si comentatutu mai multe scrisori ale unoru barbati insemmati (acum repausati) din Moldov'a si Tiér'a Romanescă, relativa la mișcarea literara si politica la Români din epoca dela 1838 pâna la 1848. Dlu J. Negrucci, in urm'a unei scurte introduceri, a cetitu o scrisore a lui Jonu Ghica privitóre la poetulu Gr. Alexandrescu. Dlu Hașdeu a facutu o dare de séma despre lucrarea Dictionariului etimologicu alu limbei romane, cu care se occupa de cătiva ani din insarcinarea si cu cheltuiala M. S. Regelui, — totu d.-s'a a mai cetitu unu studiu alu seu despre Dobrogea din punctu de vedere filologicu. In urma dlu M. Sutiu, membru corespondentu, a cetitu unu memoriu alu seu relativ la greutatile si monedele romane si italice.

† **Alesandru Nedelcu**, industriasiu si proprietariu romanu in Budapest'a, a repausatu in 5 Maiu, in etate de 67 ani.

Densulu impreuna cu soci'a s'a Anna, prin unu testamentu facutu in anulu 1883, lasa tota avereia loru constatatore din bani gata si realitati in valore de aprópe 70,000 fl. v. a. Romanilor din Lugosiu (loculu nascerei repausatului) cu menirea că din interesse se se dee premii respective zestre de 500—1000 fl. v. a. insuratieilor romani gr. or. industriasi, comercianti si agricultori, sirgutori si nepetati din Lugosiu si in casu de prisosintia si din pregiuru. — Afara de acésta a menitu anumite procente din venitulu fondatiunei pentru veduve, seraci, studinti, pre cum

si pentru cei loviti de vre-o nenorocire prin arderea casei, pierderea tragatorilor etc. — Fondatiunea va portá numele: „Fondatiunea lui Alesandru Nedelcu si a soției sale Ann'a“ si se va administrá de comitetulu parochialu din Lugosiu, care va si distributi premile, intregitu cu preotimea, invetitorii si epitropi'a parochiala din Lugosiu. — Pe căta de rara, pre atât de nobila si marétiá este acésta fapta. Adéncu gravate in animele loru voru portá Lugosieu si Români preste totu numele nemuritóre ale fundatorilor.

Convictu pentru tinerimea romana va deschide in Sighetulu-Marmatiei cu inceputulu anului scolasticu urmatoriu „Associatiunea pentru cultur'a poporului romanu din Maramuresiu.“ — La postulu de prefectu alu acestui convictu, dotatu cu 300 fl. si provisunea intréga, s'a si escrisu concursu cu terminulu de 31 l. c. — Inainte cu Domnedie!

Ministrul de justitia alu Ungariei In loculu re-pausatului Teodoru Pauler, fù numitul Teofilu Fabiny presidentu de consiliu la curia.

Diaristicu. — **Scoala si Familia** se numesce una noua foia pentru crescere si invetiamentu, ce apare de doué ori pe luna in Brasiovu in marime de $1\frac{1}{2}$ côle; si costa pe anu 3 fl., $\frac{1}{2}$ 1 fl. 60 cr. Directoru fóiei e dlu Stefanu Josifu directoru gymnasialu. Redactoru e dlu Ionu Dariu institutoru norm., Proprietara-Editória e Reuniunea invetitorilor rom. gr. or. din distric-tulu X. Brasiovu.

Ludimagister este titlulu unei alte foia pentru trebuintele invetitorilor, ce apare de doué ori pe luna in Resiti'a, in marime de 1 côle; si costa pe anu 3 fl., $\frac{1}{2}$ anu 1 fl. 50 cr. Redactoru, proprietariu si editoru e dlu Ionu Simu institutoru prim.

— Numerii aparuti pâna acum din ambe foile aces-tea au unu cuprinsu variat si interesant, pentru ace'a le si recomandam celu mai caldurosu sprigini alu corpului didacticu.

Revista politica a inceputu se apara in Sucav'a. Ese in 1. si 15. a fie-carei luni in numeri câte de 2 côle in 4-o si se prenumera pe anu cu 5 fl. $\frac{1}{2}$ anu 2 fl. 50 cr. Redactoru si Editoru e dlu Dr. Mateiu Lupu. Administratoru dlu S. Fl. Marian. Acésta este a dou'a fóia romanésca politica aparuta in Bucovina. Cea de antâia a fostu „Bucovina“ aparuta in 1848 sub redactiunea lui Alecu Hurmuzachi, care inse in anulu urmatoriu 1849 si incetă. — Dorim nouei reviste vietia indelungata si succese stralucite.

Scóla practica, ce apare in Naseudu su redactiunea cunoscutului barbatu de scóla a lui Vasile Petri, a incetat de-a mai aparé din cau'a multelor restantii de abonamentu.

La numerulu acest'a se allatura trei icône — că premii gratuite pentru toti abonantii nostri.